

KARYS

Eina sykį į savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 80 skaitikų —

Adresas: Krašto Apsaugos
Ministerija. «Kario»
Redakcija.

Nr. 17 (101)

Kaunas, 1921 m. balandžio mėn. 28 diena.

III metai.

Ketvirtadienį, balandžio 28 d. 18 val. Generalio Štabo kanceliarijoje įvyksta paprastas Karo Mokslo Katedrų D-jo susirinkimas, kuriame kapitonas Laurinaitis skaitys paskaitą temoje „Karo menas senovėje“.

- TURINYS:** I. Kam reikalinga mums karo meno istorija.
II. Karo meno sąvokos.
III. Seniausiųjų tautų karo menas: 1) Indija, 2) Aijptas, 3) Aštrija, Babilonija, Medija, 4) Palestina (sydal).
IV. Klasinės senovės tautų karo menas: 1) Graikai—a) Sparta, b) Atėnai, c) Tėbai, d) Makedonija (Aleksandras).

Susirinkimam laisvai įeina visi kariai ir karių rekomenduojami nekariai.

Kapitonas Steponaitis
I Sekretorius.

Žinios iš lenkų pasienio.

Gautomis žiniomis, lenkai vėl nerimastauja. Tai vienur, tai kitur apsaudo mūsų sargybą ir sluntinėja pranešimus Tautų Sąjungos Kontrolės Komisionai, kad mes juos puolama. Pastaruoju laiku, t. y. balandžio mėnesio pradžioje, pradėjus lenkams žaudyti mūsų žauius, atėjo Puskarnių lenkų kariuomenė. Tos kariuomenės dalis, iš 2 kuopų nuėjo į Svidziškių—Radziškių kaimus ir balandžio 13 dieną lenkai užpuolė Radziškių kaimo gyventojus ir pradėjo plėsti. Buvo susišaudymas su mūsų sargyba; po susišaudymo lenkai iš to kaimo pasitraukė. Iš mūsų pusės du kareiviai dingę be žinios; mūsų kariai paėmė nelaisvėn vieną 24-to pulko kareivį. Tą pačią dieną, apie 23 valandą nakties, lenkų žvalgai vėl apsaudo mūsų sargybą ties Giedraičiais, pasitraukė į Paširvinčių dvarą buvo atėjusi lenkų kuopa, tos kuopos dalis atsiskyrė ir nuėjusi į Širvintus apiplėšė gyventojus, primėtė proklamaciją ir tik balandžio 14 dieną lenkai pasitraukė iš Svidziškių—Radziškių rajono.

Balandžio 15 ir 16 dieną, patal Vištyčio ežerą, prie Pavištaičių. — Narvydžių kaimų, lenkų partizanai užpuolė mūsų lauko sargybą. Susišaudymas tęsėsi visą valandą; šautuvų ugnimi partizanai buvo išvalkyti, — vienas mūsų sargybinių tapo sužeistas, nukautų nebuvo.

Balandžio 17 dieną lenkai buvo pasirodė Vaiponiškių, Svidziškių ir Radziškių kaimuose, bet mūsų kariuomenė privertė lenkus pasitraukti atgal. Tą pačią dieną, po pietų, apie 30 lenkų puolė mūsų sargybą, kuri stovėjo Strelčiškių kaime su tikslu užimti minėtą kaimą, bet sutikti mūsų ugnimi atsitraukė. Po kiek laiko, tą pačią dieną, lenkai vėl puolė Puskarnių kaimą ir po trumpo susišaudymo su vietiniais žauiiais suėjo

kaiman. Ablejuose atsitikimuose veikė lenkų 211 ulanų pulko raiteliai. Iš vietinių gyventojų pranešimų Matiejūnų, Dubelių, Karliškių ir Virbeliškių kaimuose, balandžio 18 dieną buvo lenkų žvalgyba. Avižonių kaime (Avižancy) stovėjo patranka, iš kurios naktį vieną sykį iššovė; granata krito prie Paširvinčių kaimo (Gut-Pašervincy), — užmuštų ir sužeistų nebuvo. Kitą dieną, lenkai su patranka pasitraukė į Jauniūnų kaimą (Javunų).

Giedraičių—Paberžės rajone sargybą neša lenkų žandarmerija, kuri draug veda taipgi ir agitaciją organizuoti P. O. W. ir išdavinėju ginklus įsirašiusiems organizacijon.

Padarius talką su bolševikais, lenkai nuima dabar savo kariuomenę nuo bolševikų fronto ir koncentruoja Vilniaus apylinkėje, pėstininkus pamaino raiteliai, pėstininkai vyksta Landvaravos link. Savo kariuomenės koncentravimą, lenkai aiškina tuo, kad jie pulti mus nemano, bet ruošiasi atremti mūsų puolimą. Tačiau vietiniams gyventojams lenkai gyrėsi, jeigu lietuviai per Konferenciją Briukselyje pareikalautų Vilniaus, tai jie tuojau pradėsia puolimą. Antoedžio kaimo gyventojai praneša, kad lenkai tame kaime išstatė atskirą lauko sargybą ir po jos priedangą smarkiai kertamas miškas ir sielais varomas Lenkijon.

Kap. Pleirys.

Politikos žaidre.

Visiems žinoma, kad Lenkai visados neigė ir negla Lietuvos mintį. Vos tik ėmus Lietuvos politikos gyvenimui megstis, jie jau šnairomis žiūrėjo į bręstančią Lietuvos samonę.

Lenkai su lietuviais elgėsi visada ir dabar santykiuoja kaip ponas su baidžiauninku. Toji jų politika nei kiek nepakitėjo. Kokia ji buvo prieš karą, tokia ji liko ir karui prasidedant ir tautoms pradėjus kovoti dėl savo nepriklausomybės.

Žlugus geležiniam vokiečių kaizerininkų imperikalizmui ir rusų neribotam carizmui, kurių buvo prislėgtos mažosios tautos, rodosi, būtų turėję įsikurti laisvos, nepriklausomos, kitos kitų tautų neskriaudžiamos demokratinės respublikos. Bet nugalėtojų žadiny yra erškėčių keliais įkurdinamas.

Būdami lygiai neseniai pavergti, lenkai numetę savo ilgus metus vilktą jungą, jau ruošėsi jį kitiems primesti. Jie nenori suprasti lietuvių noro.

O juk ir mūsų gelsta ir norima to pat, ko amžiais ir lenkų svajota: — būti nepriklausomiems, laisviems. Ir neįsikurk Lietuvos kariuomenė, lenkai būtų visai ką kita kalbėję. Bet ir dabar lenkai nuo mūsų pagrobė viską, kur tik galėjo ar spėjo pagrobti. Ir mūsų teisingą Vilniaus reikalavimą aiškina „Lietuvių imperikalizmu“. Ir čia gegutė savo vardą kukoja.

Lenkai nori Dancigo, Gardino, Lvovo, Vilniaus, Aukštosios Silezijos ir kitų nelenkų arba mišrių tautų gyvenamų vietų ir tai pasak jų, nėra „imperialistiniai troškimai“, o tik būtina reikalingos ekonominės sąlygos kraštui tarpt. Ir tuos kraštus jie yra pagrobę arba grobia, visai nesiklausdami nei vokiečių, nei gudų, nei ukrainų, nei lietuvių, nei kitų tautų noro. Jie apie tikrą tautos valią ir kalbėti nenori. Jie yra pasiruošę sąmojingai žaisti plebiscitais, savo pačių duotų žodžių nesilaikyti ir sutartis laikyti per popiergalius. Tuo jie pasirodo kas esą. Matyti, Pilsudskio ir Żeligovskio norima pamėgdžioti Hindenburgio ir kitų aktyvų politikos būdai. Matyt, jau jų pamiršta Bismarko ir Romanovų dirbtiniai įkurtos ir nenormalinės imperijos galybės likimo laimė.

Lenkams demokratiniiais pagrindais įkurta Lietuvos respublika yra dagys pašonėje ir vis skaudžiau ir skaudžiau duria grobšios rankos tiesiamus pirštus.

Lenkai turi didelę kariuomenę ir prancūzų palaiškomi šeiminkauja Lietuvos ir Europos rytuose, kaip tinkami. Kieno galia, to ir valia, kieno valia, to ir taisybė.

Bet pastaruoju laiku lenkų grobiamieji geismai jau ima būti Tautų Sąjungos sulaikomi ir pažabojami.

Nors lenkai ir yra jėga pagrobę Vilnių, bet tenai jie netvirtai jaučiasi, nerimsta. Prašo Żeligovskį jų nepalikti, maldauja Sapiegos, kad neapleistų, rašo Tautų Sąjungai klastingus pranešimus, kad tik Vilnių nesugrąžintų Lietuviams.

Ir Vilnius, kaip pilno gabalas, lenkų replėmis įstumtas į tarptautinės politikos žaizdrą, kaista.

Ir Tautų Sąjunga, kaip sumanus kalvis jį pakankamai įkaitusį padės ant lietuvių priekalo arba perkaitusį jį numes į išskęstą lenkų žiurkšto sterblę.

Ir nuo to pereis, ar kūryba ar gaisras.

Es š a.

Tik tas yra vertas gyventi, kas mirti visuomet pasiruošęs.

Rusų karo daina.

RAUDONAS GAIDYS.

(Tęsinys).

V.

Kaitri darbymečio saulė gausiai žeria svilinančius spindulius žemėn. Nušutęs, išblyškęs dangus tylėjo negalės apsiaustas. Tik tai vakarais, kuomet rasa nukrisdavo ištroškusių žemės gaivinti, jis įgydavo rugiagėlių varšą, pasipuošdavo miriadais mirgančių akucijų ir taip įsakiai kalbėdavo į išdvasią Klimkos sielą.

Visą dieną po spindulių kaltra prastovėjęs, vakare išvesdavo arklius laukan ir nerišdavo jų, tik tai supančiodavo ir paleisdavo laisvai nušlėnauton pievon. Pats gi pavirsdavo koklon pakrūmėn, ar parikin ir įsmeigdavo akis neišmatuoton dangaus žydren.

Iškilnus dangaus skilautas, neužmatomame tolyje užsivėriąs, apgaubdavo nuvargusį pasaulį ir gundindavo, viliodavo Klimką nesudrumsta savo ramybe, kalbėdavo jam nesuvokiamos prasmės balsais, jautrino išdvasią jo sielą ir kažką tolumo, iš žilos senovės prisimenančio, skelbė...

Kartais rodydavos jam, jog klusni jo ausis girdi kažkokius šnabzdėsius, lyg kad slėpinąją padausių bylą, tam tyčia jį talkoma. Tuomet, toli mintimis nuo

Delei Karo Muzejaus ir atskirų dalių muzejų įkūrimo.

„Ateis laikas, kada mūs dienos bus vadinamos pracojo šimtmečio pradžia“.

Pulk. Adamavičius.

Š. m. Vasario 16 d. per Lietuvos nepriklausomybės trijų metų sukaktuves buvo įkastas kertinis akmuo mūsų kariuomenės istorijos rūmui — buvo įkurtas Karo Muzejus.

Trumpu laiku organizatoriai, vadovaujant generolui Nagevičiui, padarė visa, ką tik galėjo, ir reikia pasakyti taisybė, kad šis sunkus uždavinys jiems pavyko sėkmingai atlikti.

Dabar muzejus laikinai uždarytas, pergrupuojami ir papildomi jo rinkiniai. Delto būtų tikslinga pakalbėti apie muzejų organizuotę. Būtinai reikalinga, kad visos dalys prisidėtų prie muzejaus įtvirtinimo, kad tenai reikštųsi visų jų tarnyba ir darbas.

Ligi šiol dar ne visos dalys atsiuntė savo eksponatus, ypač neseniai susiformavusios dalys.

Apskritai tokius daiktus, kurie yra dalims praėties žygių brangūs atminimai, reikia laikyti Karo Muzejuje; tas garantuoja nuo visokių nelaukiamų atsitikimų, — nuo „maro ugnies ir karo“. Dalyvaujant Karo Muzejaus organizuotėje galima taip pat kurti savo muzejus, ypač toms dalims, kurios dabar stovi arba bus atkeltos į provincijos miestelius.

Bet kol tebesitęsia karo padėtis, kol tebekabo audros debesys karo horizonte, kol nenutilo armotų griausmas, — tol geriau laikinai sudėti Karo Muzejuje visa, kas daliai yra brangu, kas primena taikos meto ir kovos būtį.

Mano numanymu Karo Muzejuje ar atskiruose dalių muzejuose turėtų būti išstatyti šie daiktai:

- 1) Lietuvos žemėlapis, kuriame būtų pažymėtas dalies žygiavimas tais ir tais metais (išstatyta 1-os artil. brigados).
- 2) Visų dalies žygių ir mūšių sąrašas — lentelė.
- 3) Kovų ir mūšių planai bei skemos.
- 4) Karo grobis palmtas iš priešo (išstatė visos

žemės-pamotės nuskrides, dvasia ankšton jungėn su visata susituokęs, neįsūdavo savo vienatvė, tos šėmos, beprašvaistės, bešviesės vienatvės, kuri likimo rūščios rankos jo daliai skirta buvo. Pajautų pavirsmis nutildavo, mintys padausių žvilgančiais takais vaikštinėjo ir tikrenybės užmaršą gaminos, gyvenimo nuoskaudų nebejautė...

Gėra buvo Klimkai taip nebyliai šnekėtis su visata; jauku darės erdvės viešpatijon dvasios skaudulius nukėlus ir nors trumpam nakties svajonių metui žiauria tikrenybę užmiršus.

Tik tai kartais šiltutis minties atgaišis sudrumsdavo tą ramybę; tarytum, kokios įdievės liepimo pasigaudamas, minėjo senovę, aną netolimą ir tokią baurią, apglėrmėjusią senovę...

Tuomet tai iš tos ramybės prasiskverbėdavo gašlus noras, kad ta senovė niekadus daugiau neatsikartotų, kad ji vien nepamenamas sapnas būtų, kad senųjų žaidų nebekiršintų... Kaž koks slaptas jausmas meldė tai dangaus mėlynei ir prašė užmaršos nuožmiai praeičiai, žauriai tikrenybei — iš užmaršos visomis pastangomis manė naują rytojų susitverti, apkantus daugiau iš žmonių susilaukti ir eiti savo būtybės taku tenai, kur ji jaunybės svajonės vadino: — visų gyvių sandoron bei apkanton...

daly, tik užrašai nepakankamai smulkūs, o baltgudžių bataliono užrašai rusų kalba ir dar bolševikų rašyba).

5) Vėliavos įtektos miestų ir visuomenės organizacijų (kaip tai išstatė Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulkas), taip pat adresai ir pasveikinimai.

6) Visų žuvusiųjų sąrašas-lentelė (išstatyti bendrai visos kariuomenės, geistina, kad būtų išstatyti atskirai visų dalių).

7) Visų Vyties kryžiaus karžygių sąrašas-lentelė (išstatyta kaikiurių dalių).

8) Sukamieji albumai su fotografijomis: a) užmuštųjų, b) Vyties kryžiaus karžygių ir c) tarnavusių dalyje.

9) Padidintos atskirų dalių vadų fotografijos; komandavimo data apačioje (kaip D. L. Kunig. Gedimino pulko skyriuje).

10) Metinės diagramos susirgimų, mirtingumo, prasikaltimų ir t.t. (su diagramomis reikia būt atsargesniems; pavyz.: viena raitelių dalis išstatė „dalis ūgio“ diagramą, kurioje nurodė dabartinį dalies skaičių; kas gi išskirs lankytojų tarpe svetimos valstybės žvalgybos agentą).

11) Kultūros ir švietimo komisijų diagramos, programos, leidiniai ir kt. Reikia pastebėti, kad paprastai visi šitie leidiniai atsiunčiami šapirografuoti ir, kai ima kaitinti saulės spinduliai, tai pirmieji puslapiai visiškai nublanksta. Kad to neatsitiktų reikia:

1) arba apvedžioti pirmame puslapyje pavadinimą, tekstą ir pašinius tušu (rašalu),

2) arba siųsti į Muzejų kopiją ir originalą, nuo kurio šapirografuota (paprastai šapirografininkai tą originalą numeta),

3) arba laikyti žurnalus uždengtuose kartonuose (aptaisuose su trimis klapanais).

12) Dalies metraštis. Į metrašį reikia įrašyti visa, kas atsitinka dalyje taikos ir karo metu, įtraukti iškarpa iš laikraščių ir žurnalų apie tą dalį ir kt. Užvedamos metraščių dalyse, kur to dar nedaroma, labai pageidaujama, dargi būtina ir reikalinga. Juk reikia tik pagalvoti koks brangus turtas bus toks rankraštis už kokio šimto metų, kada dauguma bylų ir dokumentų mūsų laikų bus dingę. Archyvuose bus likę tik dalykai verti amžino atminimo“.

Be to atskiroje spintelėje arba užrakintoje dėžutėje reikia laikyti: a) iš divizijos štabo į generalinį štabą siunčiamų karo veiksmų dienynų kopijos, b) dalies tarnautojų rašinius, c) albumai su laikraščių ar žurnalų iškarpomis, liečiančiomis dalį, arba dalies tarnautojus, d) albumai fotografijų, iliustruojančių dalies būtį taikos ir karo metu, e) žuvusių ir mirusiųjų dalies karių kapų fotografijos, sąrašus ir planus.

Ši skema, žinoma ne pilna; reikia tikėtis, kad „Kario“ skiltyse šis klausimas bus išnagrinėtas ir išspręstas su visomis smulkmenomis.

Bendras Karo Muzejaus uždavinys apsaugoti amžiniems laikams visos kariuomenės būtį ir darbuotę; atskiri uždaviniai kiekvienos dalies — ar tai savajame karo Muzejaus skyriuje, ar savo atskirame muzejuje — „sumegsti stipriais ryšiais dalies praeitį su dabartimi, surinkti kruvon, visa, kas vaizdžiai ir nesuklaidinamai rodo dalies garbę, jos vystymąsi taikos metu, žodžiu surinkt visa tai, kas yra brangu kiekvienam tarnaujančiam ir tarnavusiam dalyje“.

Tokie muzejai bus mūsų kariuomenės garbės gerų privalumų ir tradicijų saugotojai.

Majoras A. Ružancovas.

Tėvynė—tai šventas žodis, jungiąs visus žmones po viena vėliava, į kurią jie žiūri didvyrio pasiryžimu ir kankinio meile.

Mantegacca.

1915 m. Prancūzų fronto rytų baro karo apžvalga.

Daugelis vadų jau yra iškėlę aikštėn savo karo pažiūras ir atsiminimus. Dabar čia turim vienos armijų, grupės vado gen. Dubail'io užrašus. Jis vadovavęs 1-ajai armijai, vakarų baro armijų grupei ir buvęs Paryžiaus karo gubernatorius. Jo užrašai buvę jau spausdinti „Lauko užrašų“ žurnale. Šie užrašai yra

metės beveik nurimusion galvon. Neapsakomai skaudu pasidarė, kad svetimas žmogus kišas į jo nuosavą reikalą, kad toks pastumdėlis išdrįsta juoktis iš jo gyvenimo slapčiausios gėlos.

Pametė pakinklus ant vežimo ir tyliais žingsniais artinos į sėdinčius vyrus. Už kokių trijų žingsnių sustojo ir, atkakliai įsmeigęs akis į žydberni, šiurpiu balsu paklausė:

— O tau kas darbo, kad mane kula?

Žydbernis lyg sumišo, lyg nesugebo ūmai atsilipti, o Klimka tęsė tuo pačiu tonu:

— Aš tau neprikaišioju, kad tave žydai kur įkmanydami stumdo... kad tu patvoriais dūlinėji ir iš karčiamos bažnyčią pasidarei... Kas tau darbo del manęs..

Žydbernis pamatė, kad su Klimka juokuoti negalima ir tuoj nukreipė kalbą kitaip.

— Ar gi aš juokiuosi iš tavęs,—mėgino įsitaikinti jam. — Tik nesuprantu, kaip tu taip šeimininku užsileidi... kokią telsę turi jis tave mušti?

Klimka tylėjo. Pyktis ir jautrumas vienu kartu apėmė jį. Pyko už tai, kad svetimas žmogus priminė jam, jog jis neteisiam skaudžiamas. Jautrinęs tuo pačiu metu, tuo, kad tas, visų stumdomas ir niekinamas žmogus, kad jis gailėjos jo, kai nė vienas šeimyniškų iokiu užuojautos žodžiu į jį neprasitarė.

Vos suskubo Klimka paskutiniu padraikių vežimu klojiman įvažiuoti, kai, besiniaukstęs ligšiol dangus, pradėjo plakti žemę inkipais, smarkiais lietaus čiurkšliais. Išvertė padraikes prie šalinės, iškinkė, arklius ir išstumė vežimą pašiūrėn.

Darbo netekę vyrai sėdėjo prie kuliamosios mašinos, kitoje klojimo pusėje, nuošaliai nuo šiaudų, ir rūkė pypkes.

Mato visą dieną nebuvo namie. Iš pat ryto kažkur buvo išėjęs. Darbymečiui jis buvo nusisamdęs vieną nuolatinį darbininką, kad nereikėtų nuolatos bėglioti beieškant žmonių.

Buvo tai dar jaunas vaikinys, vidutinio ūgio, bet gyvenimas jau suskubo padaryti iš jo bedrovį alatą, peštuką, ir jaunais savo metais bodėjos darbo. Tik tai sunkioms dienoms užėjus imdavos jo. Visi jį pažinojo ir visi jį vienu vardu vadino—žydbernis.

Pamatus Klimką betrūšiantį prie pakinklių, garsiai tarė į kitus bernus:

— Ot, Matui gadynė, kad kula tai kula Klimką, o tas tik laižos...

Klimka pakėlė galvą nuo pakinklių ir karščiuojančiomis akimis pažvelgė į žydberni. Kažkas jo krūtinėje suvaltojo, nusiskundė ir karštomis kraujo vilnimis

Indomūs 1917 m. išleistų 2 tomų kasnešiai. Savo užrašuose jis kalba apie I-ją armiją, kuriai jis buvo vadas. Įdomu jo užrašuose matyti prancūzų Vogesų rajono kovotojus žygiuojant į priekį ir atgal traukiantis. Jo padėtis buvo tokia, kur visas iniciatyvinis veiksmas ėjo 2-jos armijos bane. I-ji armija buvo pačiame dešiniame prancūzų kariuomenės sparne. Laikyti ryšį su kairiojo sparno kovos baru buvo ne jos uždaviniai, nes kairiojo sparno ir I armijos barų uždaviniai buvo visai skirtingi. — Iš kitos pusės Trone'e de Charmes'o kovos bane, kur kovojant buvo I-ji ir 2-ji armijos atstumtos į Morchange'ą ir Sanebuorg'ą ir jos staiga pasisukusios kliudė slinkti 6 ir 7 vokiečių armijoms, kurios jas buvo ėmusios persekioti. Ten I-los armijos uždavinys buvo kaip galint ilgiau duoti galimybes tam barui priešintis.

2-ji armija laikė operatyvinį sparną ir jos rolė tokia svarbi, kaip ir pirmosios tapo dar įžymesnė. Todėl gen. Dubail'io pirmojo periodo užrašai gali sudominti nevisus skaitytojus, o tik tuos, kurie strategijos atžvilgiu tiria, kokiu būdu buvo tuomet sudaryta padėtis.

Prasidedant apkasų būdo karo veiksmams gen. Dubail'io užrašai turi indomiausių pastabų pobūdžio. 1914 m. rugsėjo mėnesį gen. Dubail'io armija laikė visą rytų fronto barą, laikė atitrauktą prie Marno armijų vietas ir nežiūrind j tai, kad jos frontas buvo labai išstėtas, jos staigių smūgių būdavo atmuštas veržiantysis priešas, kuris dažnai stengdavėsis pralaužti liniją.

1916 m. gen. Dubail'io armijų, grupei buvo tokia padėtis, kuri dėl susidariusių aplinkybių negali būti laikoma patogia. Tai traginga epocha, kuri Prancūzų istorijoje kraujo raidėmis įrašyta. Tai buvo neužmirštinių, kovų susitinkant Vauguois'e, Eparges'e, Arenų miške, Bois—le Prêtre'e, Liagne'e Hartmans villerkopf'e, Reichakerkopf'e baisių kautynių epocha. Tų kautynių rezultatai buvo niekai, o aukų atžvilgiu buvo daug kraujo išlieta. Ten visos ir prancūzų ir vokiečių jėgų pastangos būdavo baisių smūgių sutrupintos, bet nei vienai nei kitai šaliai persvaros neduodavo.

Vokiečiai ir jų gudrybės.

(Tęsinys.)

Einwohnerwehr.

1919 m. balandžio mėn. ėmė judėti Miunchene. Buržuazinės partijos nesipriešino. Reichswehro dalys, būdamos mieste labai negausios, be kautynių pasitraukia Ulmo sritin, kur gyventojai katalikai nenori ir klausyti apie bolševikus. Per kelias valandas komunistai paėmė Bavarijos sostinę, bet nieko negalėjo padaryti su kita šalies dalimi. Bavarijos valdžia, Vokietijos palaikoma, renka pajėgas ir po kelių dienų vėl atsilma Miuncheną, net be rimtų kautynių.

Viskas greit nurimsta.

Šita komunistų intermedija buvo trumpa ir neturėjo didelės reikšmės, bet ji sukėlė panikos ir baimės tarp bavarijų. Bavariai daug buržuazingesni už Prūsus. Dauguma gyventojų turi mažą nuosavybę ir dirba savo žemę.

1919 metų sukilimas sujudino tuos mažus buržujus. Jie nutarė gintis nuo naujo komunistų sukilimo ir prašė leisti duoti jiems ginklų.

Juos patenkino ir nuo 1919 m. gegužės mėn. jie buvo gerai apsiginklavę.

1918 m. gruodžio 12 d. įstatymu valdžia įsteigė Einwohnerwer (neva milicija), taip pat, ką senoji prancūzų nacionalė gvardija. Bet ligi 1919 m. pavasario tai maža ką tesiplėtė.

Greit Einwohnerwehras susiorganizavo Bavariuose iš ten jis išsiplėtė po visą šalį. Valdžia patiekė jiems šautuvų, kulkosvaidžių ir net minosvaidžių. Ten nuėjo daugiau ginklų, negu jie atidavė Santarvei.

Einwohnerwehras—grynai karinė organizacija; ji sudėta iš grupės piliečių, kurie gina teisėtą valdžią nuo netvarkos. Jie tikrai ginasi, o nepuola. Visa tai gera: organizacija tikrai ginasi, palaiko teisėtą tvarką, renkama tikrai iš savanorių—bet kas iš to?

Tokios organizacijos, kaip Einwohnerwehr, buvimas leidžia Vokiečiams laikyti 2,000,000 šautuvų ir kelis milijonus kulkosvaidžių ir kitokių ginklų. Šitie

Norėjo kažką pratarti, bet nieko nepasakė, apsisuko ant vietos ir nuėjo.

Vakare, arklis naktigonėn vedant, priėjo prie jo žydbernis ir pasislūlė drange eisias. Klimka dėptelėjo jį ir trumpai atsakė:

— Kaip sau nori.

Išjojo abudu.

Atsigavusi po lietaus žemė lengviau alsavo ir dar maloniau kalbėjo j Klimkos sielą. O mintys neramios buvo. Lyg koks jodà, švaistės jos po suvargusią galvą, skundėsi tai tyliai nakčiai, kam jas sužadino iš ramaus snaudulio, kam vėl blaškytis vertė, kuomet taip gėra buvo nutilus ir nurimus.

Žydbernis kaip tik tuo metu prabilo j jį:

— Ei, Jonai, Jonai! ar tai Mato duboje pasaulio galas!..

Klimka nieko neatsakė. Jo vidujinė kova nesuvoktinai skelbė jam, kad tas žmogus kažkokios įdievės siunčiamas, kad netrukus jo visas gyvenimas suirs, atsimaitys, kad baimingi dalykai artimiausiomis dienomis įvyks.

O žydbernis tęsė:

— Kad man šitaip, elčiau viską po blesų sviedes plačiatinį pasaulin ir tiek.

Neiškentė Klimka ir aitriai užklausė:

— Toli mat tu nuėjai:—nuo žydo durų ligi karčiamos.

Žydbernis nepasijuto užgautas. Jis jau paprato, kad visi jį pravardžiuotų ir nesijautrino žmonių liežuvių nepakantrumu.

— O kad ir tiek tebūčiau nuėjęs! — atsakė jis. — Bet aš laisvas, niekieno nevaržomas,—ir įsmeigdamas akis j Klimką pridūrė:—ir niekas manęs nedrįsta pirštu pajudinti.

— O per šv. Joną kam kailį Zapyškio pramušgalvial išdirbo,—lyg tyrinėdamas atliepė Klimka.

— Per šv. Joną?—Girtam, mat, visai pasitaiko... Negerk, nieks tavęs nepajudins...

— Aš ir negeriu.

— Kaip kas išmano...

— Tai kurių velnių tu čia man pamokslus sakai? — šurkščiai paklausė Klimka.

Žydbernis patylėjo valandėlę ir staiga atidengė savo slaptąją mintį:

— Aš, mat, už tokį darbą nedovanočiau.

Klimka paleido virvę iš rankų, prie kurios klūpodamas arklis rišo atsistojo, išsitiesė ir sušuko j jį:

— Eik tu namo, kol sveikas, ir nemokyk manęs, kas man daryti.

— Tai ko tu čia dabar šūkavij?

ginklai taip visur išmėtyti, kad mūsų kontrolės komisijos negali jų surinkti.

Einwohnerwehro sudėtyje vis jauni žmonės. Atsitikus mobilizacijai jie jau apginkluoti. Karo dvasiai palaikyti sekmadieniais ir ketvirtadieniais juos surenka ir pakartoja mokymą.

Santarvė daug kartų reikalavo išformuoti šią Einwohnerwehrą, nes jo buvimas priešingas 177 taisyklei.

Del to spaudimo valdžia buvo priversta paleisti Einwohnerwehrą. 1920 m. balandžio 8 d. buvo duotas įsakymas paleisti jį visoje šalyje. Dauguma nesipriešino, jie tarytum paklausė, bet įvykinti įsakymą nepasirūpino. Delis Einwohnerwehro tebebuvo, dalis pavirto kitomis organizacijomis ir tai visa, kas buvo padaryta Santarvės reikalavimams patenkinti.

Bavarai ir Rytų Prūsai atsisakė klausyti. Jų valdžios paskelbė įvykinti šito įsakymo negalį del komunistų judėjimo jų žemėje ir del artimos kaimynybės bolševikų kariuomenės. Nuo 1921 m. balandžio mėn. klausimas liko atviras. Bavarai po 1921 m. vasario mėn. paskelbė jį galinti nusileisti Reichui išgelbėti, jeigu tai būtina reikalinga, bet kad už išdavus atsakytų Berlynas.

Ir tuo punktu, kaip ir dangelyje kitų, Santarvė ne buvo patenkinta. Paryžiuje 1921 m. sausio 29 d. klausimas buvo svarstomas ir nutarta taip: „Sąjunginės valstybės patvirtina Spaa nutarimą ir Bulonės notą, jos leidžia šiek tiek nutęsti šitų nutarimų vykinimą. Galutinai nuginkluota ir privesta prie normos kariuomenė turi būti vėliausia 1921 m. birželio 30 d.“

1) Visos sunkiosios patrankos ir 2/3 portatyviai paskelbtųjų visose organizacijose taip pat ir amunicija turi būti atiduotos vėliau kaip 1921 m. birželio 31 d.“

Tikimės, kad paskutiniai reikalavimai bus vykunami. „Einwohnerwehras“ priešingas Versalės sutarčiai. Jis gresia Europos ramumui del aukščiau minėtų priežasčių ir dar todėl, kad yra tiesioginiame ryšyje su Orgešu (Eschericho organizacija) kaip bus matyti toliau. „Le Temps“

— Aš tau sakau,—sušnypstė įsiutes Klimka,—eik tu po velnių, nes jei pradėsiu keršyti, tai nuo tavęs pradėsiu...

Pririšo arklius, užsimetė sermėgą ant pečių ir nuėjo šalin nuo žydbernio.

Atsigulė pakrūmėn ir paleido sukiršintųjų minčių vadžias. Ūkanotos, kruvinos tos mintys buvo. Tasai vaikata sukėlė jame išnaujo tai, kas tokiu dideliu trūsu, tokiomis sunkiomis išgalėmis buvo nuslopinta, nutildyta ir užmigdyta. Viena po kitos veržės galvon ir tyčiojos iš visų jo pasiryžimų ir iš ano giedro džiaugsmo, kad jau niekas neatsikartos. Lukuriavimai susidrumstė, iš šlykščių praeities nasrų kyšojo nuoskaudos šmėkla ir šaukės jį pasityčiojimo balsu:

— Mulčiai viską nutyli... Vaikai keršyti nepajėgia..

VI.

Prasiblaivęs iš vakaro dangus, rytą vėl apsiniaukė ir pačiais pusryčiais ėmė kaip reikiant pilti.

Matas apsidairė ir sušuko į piemenuką:

— Bėk pas Klimką, tevedie arklius namo, matyti jau visą dieną lis, padraikių kiek prakūlsime.

Gryčion įėjęs išsiuntė vyrus klojiman. Kiek trukęs ir pats nuėjo mašinos patepti.

Iš Kultūros ir Švietimo darbuotės.

(Tęsinys).

I p. D. L. K. Gedimino pulkas.

Pulko Kultūros ir Švietimo komisija sudėta iš leitenanto P. Biržio—pirmininko, leitenanto Sasnauško—sekretoriaus, kapeliono kun. J. Valaičio—išdalininko, leitenanto J. Dainiaus—knygininko, leit. Šlopečio ir leit. Čepausko—paprastų narių.

Apie pulko Kultūros ir Švietimo komisijos darbą kol kas žinių nėra.

Transporto batalionas.

1921 m. vasario mėn. 28 d. batalione įsteigė Kultūros ir Švietimo komisija šioje sudėtyje: leiten. Čiurlionis—pirmininkas, eilinis Utakis—sekretorius, raštininkai Aleksandravičius ir Vinkauskas—nariai.

Švietimo darbo pradžioje, komisija įrengė bataliono salę (klubą), pradėjo rūpintis kareivių mokykla ir tam tikslui jau padirbti suolai, stalai ir rašomoji lenta. Už transporto arklių mėšlą nupirka pradžiama mokslams 80 mokslo vadovėlių „Mano akiniai“, 60 sąsiuvinų ir 30 paišelių. Iš žaidimų batalionas turi šaškes ir domino. Iš sporto—futbolą. Pasilinksminimui nupirka patefonas. Taip pat stengiamasi sudaryti stygų orkestras, kuriam jau yra nupirka viena gitara, viena mandalina ir viena balalaika.

Be to, rūpinamasi įsteigti bataliono kareivių krautuvė.

2-sis atskiras lazaretas.

Lazareto Kultūros ir Švietimo Komisija sudėta iš pirmininko kapitono Budrio, k. v. Kyliaus, Urbono ir Švambario—narių. Komisija rūpinasi įsteigti kareiviams mokyklą, kurią numatyti lankys daugiau kaip 200 kareivių; sutvarkyti lazareto knygyną ir parūpinti jam tinkamą kambarį. Knygyno prižiūrėtojas yra pil. J. Taleikis.

Lazareto Kultūros ir Švietimo Komisija dirba.

Klimka įjojo kieman visas sušlapęs, iš drėgnos virpaš ir alkanas. Nušoko nuo arklio ir suleido juos tvartan.

Tuo metu Matas trūsė maniežiuje. Klimka, nieko nelaukdamas, nuėjo gryčion pusryčių ir persivilkė. Kiek tenai užtrukęs, grįžo atgal stačiai tvartan ir, pasimovęs arklius, vedė maniežiu.

Matas taisė kažkokį pakinklą ir sušuko į Klimką:

— Kokių velnių tu čia slankioji!

— Pusryčių buvau,—ramiu balsu atsakė Klimka, į kurį visi Mato puldinėjimai ir pravardžiavimai jau nebeveikė, taip buvo į juos įpratęs, susigyvenęs su tomis nenutilstančiomis barnimis.

— Nepadvėsi neėdęs!—atšovė Matas.

Tarytum kas karštu vandeniu būtų Klimką apliejęs:—taip visos mintys vienan sūkurin susimetė ir grąžto dantimis grėžės jo suezinton sielon. O anoji, nenuutilstančioji įdievė, šnypstė samanotu snukiu ir gundė:

— Mulčiai viską nutyli!..

Po valandėlės, lyg belūkuriaudama, ar dar stačiau bekurstydamas, prisiminė:

— Vaikai keršyti nepajėgia!..

O čia, lyg ūkanos slopinamas, pasirodė žydbernis nudėvėtas veidas ir kartojo savo pagundą, minėjo tai jog niekas valios ant jo neturi, jog jis laisvas, jog niekas jo nediršta užgauti...

Trakų Apskritis Komendantūra.

1920 m. Trakų apskr. (buv. Kaišedorių) komendantūroje įsisteigė Kultūros ir Švietimo Komisija. Visų pirmausia kapitano Butkaus rūpesniu išgautas buvo iš Literatūros Skyriaus knygynėlis, kuriuo ir naudojami visi Komendantūros kariai. Vėliau nutarta buvo įsteigti kareivių mokyklą, bet prasidėjus fronto operacijoms ir Komendantūrai išsikėlus į Trakus, nutarimas liko nutarimu. Galop, pasižalinus kai kuriems Kultūros ir Švietimo Komisijos nariams, švietimo darbas Komendantūroje buvo sustojęs ligi š. m. kovo mėnesio. Gyvenimo apyvostoms pagerėjus, š. m. kovo mėn. 15 d. naujai įsisteigė Komendantūros Kultūros ir Švietimo Komisija šioje sudėty: vyr. rašt. V. Gvazdinskas — pirmininkas, vyr. pusk. J. Vaišvila ir J. Strimaitis — nariai. Įsisteigus Komisija įkūrė kareivių mokyklą, kurią kareiviai lanko mielai ir džiaugiasi (itin beraščiai), kad karluomenėje tar-naudami išmoks rašyti ir skaityti. Analfabetų yra 7%. Mokyklą lankantieji kareiviai išskirstyti į 3 grupes, būtent: 1) analfabetai, 2) mažai mokantieji skaityti ir rašyti ir 3) mokantieji gerai rašyti ir skaityti. Pirmos grupės kareivius mokoma skaityti, rašyti ir skačiuoti; antros — rašyti, skaityti, aritmetikos, istorijos ir geografijos; trečios — lietuvių kalbos gramatikos, aritmetikos, geografijos, istorijos ir gamtos. Be to, mokykloje bendrai visose grupėse nagrinėjama iš laikraščių bei knygų apie sveikatos užlaikymą, karinio pobūdžio ir šiaip visi įvairūs naudingo turinio pobūdžiai.

Prie knygyno įsteigta kareiviams skaitykla, kur kiekvienas kareivis laisvu nuo užsiėmimo laiku gali pasiskaityti knygų ir laikraščių.

Del laiko ir jėgų stokos, Komendantūros kareiviams paskaitų, vakarų ir pasilinksminimų suruošta nebuvo; ateietyje esant daugiau laiko bei pajėgų, švietimo darbas tikimasi išstobulinti.

Tauragės m. ir apskr. Komendantūra.

Čia Komendantūros Kultūros ir Švietimo Komisija sudėta iš pirmininko karo valdininko Lietuvninko, vyr. rašt. J. Janullo ir eilinio K. Stasyčio.

Paleido vienu akimirksniu arklius, sugriebė šale maniežiaus bestovintį kastuvą ir kraujais paplūdusiomis akimis šoko ant Mato šaukdamas:

— Kokių velnių tu čia dabar mane ujil

Tuo pačiu metu klojimo duryse pasirodė bernai. Bet Matas su Klimka buvo jau susikabinę. Kastuvas, stipria Mato ranka sugriebtas, išsprūdo Klimkai ir, Mato mestas, nukrito po pačių bernų kojų. Sugriebtas už krūtines ir prie sienos prispirtas Klimka nors ir gynė, bet negalėjo atsispirti subrendusio vyro jėgai. Tačiau Matas nesinaudojo savo viršum, jis uždrožė, sukandęs dantis, kelis kartus Klimkai per ausį, paskui atitraukė nuo sienos ir pastūmė prie arklių:

— Eik ir kinkyk arklius, — tarė ir nuėjo prie kullamosios.

Klimka gi, ir gėdos ir nesuvokiamosios nuoskaudos spąstų smaugiamas, sušuko tik į jį:

— Na, minėsi tu mane... Užmušiu! užmušiu! — šaukė skaudulingos gėdos palmtas ir lyg instinktyviai bejėgiu nusijaučias, klykė ir šnypstė:

— Sudeginsiul.. Su dūmais nurūksi, tu rupuže...

Pasiėmė arklius ir nusivedė maniežium. Varė visą dieną, nė pietų nevalgė. Tiktai pavakarėje Magdžiukė įkišo jo sėrmėgos kišenėn galą dešros ir riekę duoną. Priėjo prie jo ir žydbernis ir, gailesio pasitenkinimo žiburėliu akyse, pratarė jį:

Komisija įsisteigė nesena, todėl ir apie jos darbą platesnių žinių kol kas nėra.

(B. d.)

J. Andziulis.

Amžina ramybė gali būti tik kapuose.

Leibnics.

Pasikalbėjimas dviejų kareivių.

Jonas: Petrai, kas tau yra? kodėl tavo veidas taip blogai išrodo?

Petras: Ak, broleli, kad tu būtum pergyvenęs, kas man prisėjo, gal dar labiau nusimintumei.

Jonas: Nejaugil! Ko man nusiminti, kokle gi man sunkumai gali suspausti taip širdį?

Petras: Ir kaip suspaudžia! Iki šiol ir mano buvo toks nusistatymas, bet dabar pažinęs plačiau gyvenimą įsivaizduoju viską antraip. Jeigu netingi, pasiklausyk, ką aš papasakosiu?

Jonas: Papasakok, prašau labai!

Petras: Kadangi mums nėra čion daug laiko, taigi aš pabriešiu tik svarbesnius nuotykius.

Jonas: Gerai.

Petras: Žinai, kaip buvau namie, aš bijodavau klausytis, jeigu ką kalbėdavo apie kokius kruvinus susirėmimus. Ir taip mane tas bailumas privedė prie labai sunkaus smūgio. Žinai, iš to bailumo išplaugdavo man daug, daug visokiariopų minčių: Kaip tik iš tų minčių, buvau pasisavinęs vieną ir teko ją pergyventi, būtent: Kovoje sumaniau pasiduoti nelaisvėn, kad išgelbėjus save nuo sužeidimo, arba mirties. Tas mano sumanymas buvo įvykdytas. Bet, broleli, kad žinotum, kokiu aš pasiūtav save, būdamus nelaisvėje, kaip tai visa atsiliepė mano sąžinėje. Visi lenkų žiaurumai, visi kankinimai prisimena man dabar, neduoda ramybės tas žodis „išgama“ — todėl drauge

— Vyras iš tavęs!..

Klimka pažvelgė į jį šnairomis ir tiek neapykantos, tiek skaudulio buvo jo akyse, kad žydbernis net nusigando ir, savo išgąstį slėpdamas, tvirtino:

— Bent kartą...

— Eik tu po velnių! — suklykė Klimka. — O ne, tai...

Pasišliaušė ir žydbernis:

— Ko praplyšai! Ar manai išsigąsiu?

— Aš tavęs negąsdinu, bet tu mano kelian nelįsk nekviečiamas...

— Ar matai koksi!

— Dar nematei, bet galiu parodyti...

— Ne tokie snargliai rodo...

— Geruoju aš tau sakau, eik savais keliais...

— O tai?

— Ko tu kimbi, kai dėlė? Kas tavęs prašo?

— Noriu tau padėti, nes tu vienas neįveiksi.

Kažkokie žiburėliai užsidegė ir ūmai užgeso Klimkos akyse. Nieko nepasakė ir nuėjo arklių, kad vėl naktigonėn išjojus.

(T. b.)

mielas, tai viskas siubuoja mano širdyje ir nenustoja mušė į sienas mano kūno. Ko gi man nebūdėti? Neskaitau save nuo to pasielgimo ištikimu karžygiu, bet bailiu, išgama ir t. t.

Jona s: Gerai, sakai, Petruk! Ačiu tau už tuos žodžius, kurie ir mane padrūtino. Iki šiol ir aš maniau, kad nelaisvėje geriau—bet dabar duodu tau savo ranką ir prižaduo nuo tos valandos būti ištikimas dvasios ir kūno karys savo šali gindamas.

Pelnodietis.

Karas—tai gyvenimas, kuris negali apseiti be mirties.

Zola.

Steigiamasis Seimas.

81-mas balandžio mėn. 19 d. posėdis.

Siame posėdyje pradedama svarstyti pagrindinis, begalo svarbus mūsų tautai, Žemės reformos įstatymas. Referuoja K. Ambrazaitis. Jis pažymi, kad šį klausimą referuoti buvo dar prieš Velykas pavesta atstovui Rimkai. Iš karto jis apsiėmė, bet vėliau, tam tikrų aplinkybių verčiamas atsisakė. Tat dabar šį klausimą referuoti tenka jam. Laiko pasiruošti buvo maža, tat gal būt ir sunkoka bus tinkamai nušviesti šį klausimą.

Žemės reformos klausimo išrišimas turės didelės istorinės, kultūrinės ir socialės reikšmės mūsų tautos gyvenime. Šiuo klausimu yra suinteresuoti ne tik žemės, pabrūno ar miesto darbininkai, bet ir visa visuomenė.

Pas mus nėra nei anglų, nei geležies, nei mineralų, kuriais galima būtų išplėsti stambi pramonė. Tat pagrindinis žmonių darbo ir gyvenimo šaltinis bus žemės ūkis ir tos pramonės ir prekybos šakos, kurios ankštai surištos su žemės ūkiu. Todel žemės klausimas pas mus vyriausias mūsų valstybinio ir visuomeninio gyvenimo pagrindas. Tinkamas žemės reikalų sutvarkymas tikrins pakenciamą gyvenimą plačioms darbo žmonių minioms, laidos mūsų tautai ramų visuomeninį gyvenimą, išriš sunkią mūsų socialio vargo problemą.

Siekiant šio tikslo mums reikėjo pažvelgti į mūsų gilesnę praeitį ir patyrinti mūsų praeities ūkio formos.

Gilios senovės laikais Lietuvos žemės ūkis buvo valdomas ir naudojamas atskiro vieneto pamatais. Šeimynos tėvas buvo visiškai valdomojo ūkio savininkas ir galėjo su ūkiu daryti, kas jam tinka. Tėvui mirus ūkis tekdavo visiem vaikam lygiomis dalimis. Praktikoja gi ūkis nebuvo dalijamas tarp visų vaikų, bet dar tėvui gyvam tebėgant, visas ūkis tekdavo vyriausiam, o kitiem broliam ar seserim buvo išmokamos dalys, ar tai pinigais ar inventorium.

Tat Lietuvos bendro žemės valdymo nebuvo ir nėra. Tiesa, yra atsitikimų, kad kai kur liko bendrų ganyklų, bet tai dėl tam tikrų aplinkybių ir tai kaip išimtis.

Tat ir teikiamojo įstatymo pagrindan dedama individualis nuosavybės dėsnys.

Toliau referentas smulkiai, privedamas tikrus davinius, nagrinėja, kad mūsų absoliučios daugumos gyventojų nenormalė socialė padėtis yra sudaryta visiškai svetimų mūsų kraštui pajėgų kumėties ir ginklo pajėga, dideliausi žemės plotai buvo suglausti į vie-

nas rankas prievartos keliu atelvių. Klįsta tie, kurie sako, kad mes norime griauti tai, kas susidarė savaimė visai normaliu keliu, kurie tikina, kad tarp kaimo gyventojų ir dvaro buvo pilna santaika ir, kad mūsų žemės reformos darbas esat neapykantos vaisius.

Tie santykiai buvo sudaryti svetimų pajėgų prievartos keliu, naikinant visas mūsų gyventojų asmens laisvės teises ir pasisavinant, užgrobianant mūsų turtus, žemę ir miškus.

Toliau smulkiai nurodomi keliai ir priemonės, kuriomis tapo sudaryti esamieji Lietuvos žemės santykiai. Bet atimdami medžiagines šalies gerybes, paversdami gyventojus ekonominiais vergais, atelviai negalėjo užgesyti stiprios mūsų tautinės sąmonės, negalėjo išplėsti vilties, kad ateis kada nors galas svetimųjų priepaudei ir atsivers nauji keliai mūsų ekonominiam gyvenimui, mūsų krašto žemės tvarkymui. Ir tas laikas atėjo. Jau Laikinoji Vyriausybė pradėjo priruošiamąjį darbą išleisdama tuo reikalu eilę įstatymų. Steigiamasis Seimas ir jo pastatytoji Vyriausybė tęsė tą darbą toliau. Iki šiol valdžios žinioj yra 173.930 deš. žemės ploto. Be to kariams žeme aprūpinti paimta 51.430 deš., iš jų išparceliuota iki šiol 22.288 deš. ir aprūpinta žeme arti 500 karių ir jų šeimynų, kuri išdalyta 8.000 deš. žemės.

Yra paruošti du Žemės Reformos įstatymai: vienas Žemės Reformos Komisijos, kitas Vyriausybės. Skirtumai tarp jų daugiau redakcinės negu esmės. Pavyzdžiui žemės normos palikimo klausimo Vyriausybės projektu dvarininkams galima palikti žemės ligi 180 hekt. ir mažiausia — 80 hekt., o Žemės Reformos Komisijos nusistatymu visos žemės daugiau 80 hekt. eina Žemės Reformos fondu ir t. t.

Bendrai tuo projektu, žemės galės gauti iš žemės fondo visi žemės ūkio darbininkai. Greta visų nuskaltėlių, kurie negauna žemės, yra pažymėti ir dariusieji degtinė.

Kariškiams bus duodama žemės tais dėsniais, kurie išdėstyti priimtam Steigiamojo Seimo įstatyme apie karių žeme aprūpinimą 1, 2, 3 § §. Jiems bus teikiama privilegijų, tų trijų paragrafų pažymėtu.

Dvarų nuomininkai, kurie nuomojo dvaruos žemės sklypus ne didesnius, kaip 50 hekt. ir valdė juos ne mažiau 10 metų, ir turi ten trobas turi teisės pasilikti tuose ūkiuose kaip savininkai,

Naujakuriai už gaunamąją žemę turės mokėti natūra nuo 1 iki 6 pūdų rugių už dešimtine.

Kariams imama žemė iš tų savininkų, kurie turi per 300 deš. be atlyginimo.

Del žemės davimo miestam ir miesto darbininkam dar aiškiai nenustatyta, bet žemė jiems bus duodama.

Norinčių žemės gauti bus apie 180.000 žmonių. Kiekvienam bežemiui ir mažžemiui bendrai imant teks maždaug nuo 10 iki 11 hekt.

Toliau kalba Žemės ūkio ir Valstybės Turtų Ministeris p. Aleksa, kuris plačiai nagrinėja žemės ūgio santykius.

Po Žemės ūkio Ministerio kalba atstovas Steponavičius. Jis nurodo, kad per daug paliekame dvarininkams žemės ir siūlo taip smarkiai nebausti degtindarius atimant iš jų teisę gauti žemės. Juos galima atiduoti teisman, bet neatimt iš jų žemės sklypo, iš kurio jie galėtų gyventi.

Baigus Dr. Steponavičiui kalbėti posėdis baigiamas.

82-asis balandžio mėn. 20 d. posėdis.

Šis posėdis veik visas buvo pašvestas Užsienio Reikalų Ministerio p. Purickio pranešimui apie mūsų užsienio politiką.

Purickis savo turiningame pranešime plačiai išdėstė visus šiuo metu skaudžius mums užsienio politikoje klausimus. Jis palietė Briuselio konferenciją reikšdamas vilties, kad mūsų klausimas bus teisingai išrištas. Bet mes nusileisdami, gal būti teritorijos klausimuos, jokiū būdu neatsisakysime nuo Suvalkų sutarties. Del karinių, ekonominių sutarčių, tai mes galėsime tartis su Lenkija tik kaip lygus su lygiu.

Dabar gi reikalinga mums dėti pastangų susiartinti su Vilniaus srities gyventojais. Tam tikslui pasiekti reikia rūpintis pašalinti iš tos srities lenkus-okupantus.

Del p. Purickio kalbos kilo smarkūs debatai. Socialdemokratai nurodinėjo, kad politika vedama ne tiksliai, kad Antantai pasitikėti negalima. Jie netiki Briuselio konferencija, nes ji lietuvių lenkų ginčo neišris.

Kalbėjo taip pat ir lenkų frakcijos atstovas Liaus, kuris nurodė, kad Lietuva su Lenkija turinti daug bendrų reikalų, todėl reikalinga yra padaryti konvencijų. Išsitarus dar keliems kalbėtojams Seimas išreiškė Užsienio Reikalų Ministeriui pasitikėjimo vedamąja juo užsienio poli-

A k s.

Kovos fronte.

KAUNAS. IV-13 (Elta). Balandžio 6 d. lenkai atvyko Plevelių kaimo plėšti. Punske šauliams juos apšaudžius, lenkai pasitraukė.

Balandžio 7 d. Lenkų raiteliai ir pėstininkai puolę Valiučių, Burokų ir Kreivėnų kaimus. Jau iš anksto šauliai sutiko lenkus smarkia ugnimi ir privertė pasitraukti. Lenkų yra sužeistų.

Balandžio 8 d. šauliams vėl teko susiremti su lenkais Punsko—Kreivėnų laukuose. Susirėmime šauliai paėmė viršų. Mūsų nuostoliai—du lengvai sužeisti šauliai.

Balandžio 10 d. iš pat ryto lenkai pradėjo puliti Punsko valsčiaus kaimus. Kaikuriose vietose lenkai privertė šauliams pasitraukti. Vienas jų būrys buvo pasiekęs Batriškių kaimo (4 varstai šiaurės neitrinės zonos), kur turėjo įsikišti mūsų kariuomenė. Lenkai atmušti. Mūsų nuostoliai—du lengvai sužeisti šauliai. Priešininko nuostoliai dar neišaiškinti, bet gana skaudūs. Du lenkai šaulių paimti nelaisvėn.

Pabėgo nuo Želigovskio.

KAUNAS. IV-13 (Elta). Mūsų koresp. pranešimu ties Širvintais į mūsų sargybą atvyko 4 lenkų karininkai. Jie pasisakė nebenorį tarnauti lenkams, nes vis viena Želigovskininkai baigia savo dienas. Atvykusieji siūlosi mūsų kariuomenėn.

Kariuomenės kronika.

Š. m. balandžio 13 d. Kaune buvo atidengti aukštieji Karininkų Kursai. Be kursistų buvo nemaža ir svečių, kaip karininkų, taip ir civilių. Per atidengimą kalbėjo St. Seimo vice-pirmininkas d-ras J. Staugaitis, Ministeris pirmininkas d-ras Grinius, St. Seimo Krašto Apsaugos Komisijos pirmininkas kap. Natkeyčius, Krašto Apsaugos ministeris prof. Šimkus, Aukštųjų kursų vadovas prof. Vabalas-Gudaitis, buvęs Kr. Aps. ministeris pulk. leit. Žukas. Jiems atsakė Aukštųjų

Karininkų Kursų viršininkas gen. leit. Katche. Čia teikiame jo kalbos turinį.

Gerbiamieji susirinkusieji

Karas tikrai baisus dalykas, bet, deja, jis kartais neišvengiamas. Baisios yra tos liūdnos aukos, kuriomis lydima pati kova; tačiau, daug kartų baisiau, kada, kovai besibaigiant, ir be to jau nuniokotai tautai tenka dar girdėti besidžiaugiančio nugalėtojo šanksmas: „vė vltis!“ Nuo to šauksmo prieš du tūkstančių su viršum metų sudrebėjo didžiosios Romos sienos. O kiek nuo to laiko vis to paties šauksmo lydimų, žuvo valstybių, kiek tautų palaidojo savo laisvę bei nepriklausomybę ir įsikinkė nuožmion vergijon?!

Jeigu mes įsiziūrėsime į visų tokių tautinių tragedijų priežastį, tai visados pamatysime, kad anksčiau ar vėliau žudavo kaip tik tos tautos, kurios pametė šviesius pilietinius idealus ir pamiršo savo šventą pareigą negaivėti jokių pajėgų ir aukų kovai del savo tautinio gyvavimo. Kad tai tiesa — mus tikrina negincijamieji istorijos pamokymai. Ta pati istorija mums rodo, jog toje del būties kovoje svarbiausias ir tikriausias įrankis yra stipri ir gerai sutvarkyta armija, visų tautos normalinių ir materialinių pajėgų palaikoma.

Mes, lietuviai, karštai mylime mūsų atgimusią tautos nepriklausomybę. Apie gyvenimą be jos mums sunku ir manyti. Bet jeigu mes ištikrųjų norime apsaugoti mūsų laisvę nuo svetimo jungo, tai nenuilsdami privalome rūpintis ir dirbti, kad mūsų nepriklausomybės ištikimas skydas, mūsų armija, būtų visados atitinkamoje aukštumoje. Ir reikia gerai įsidėmėti, kad šiuo žvilgsniu reikia griebtis griežčiausių priemonių ir kuo labiausiai įtempti visos savo pajėgos. Visokeriopos pusiau priemonės ir improvizacijos tikslo nepasiekia ir dažnai tik kenkia.

Dabartinis karas tapo begalo komplikuoatas. Karo technika pasiekė nematytos iki šiol tobulybės. Kova eina ne tik žemės paviršiuje, bet ir pažemyje ir padangėse. Dabartinė ugnis įgavo pragariškos jėgos ir tolimoje distancijoje naikina viską, kas gyvas ir negyvas. Tik sumanūs ofensiviniai veiksmai gali tikėtis turėti pasisekimo. Daug paprastesnis grynas gynimasis atveda dažniausiai prie nepasisekimo. Visai aišku, jog tokiam karui gali vadovauti tik tikri žinovai, ilgus metus karo dalyką tyrinėjusieji ir pasirengę tam dalykui pašvesti ištisą savo gyvenimą. Visoks gi diletantizmas šiame dalyke neišvengiamai veda prie pražuties.

Reikalingos kariuomenės vadui ypatybės geriausiai įgijamos kare. Tačiau, labai pavojinga yra išeiti karan profanui, nes ta kaina, kuri tuo atveju tenka mokėti už karo pamokas, per daug aukšta: ji susideda iš pralaimėtų kautynių ir nereikalingai pralėta kraujo. Toji kaina gali ir privalo būti sumažinta iki minimum. Vienintelis būdas tam pasiekti — gerai ištyrinėti buvusių karų prityrimą, ką galima atlikti ir taikos metu. Tasai buvusių karų prityrimas sugrupuotas ir sistematizuotas visokiuose karo moksluose. Ir teoretinis, o ypač praktinis tų mokslų studijavimas privalo būti kuo labiausiai išstobulintas, jeigu tik mes norime turėti pasisekimo tame audringame mėginime, kokis yra karas.

Šiandien atidengiami Aukštieji Karininkų Kursai. Nereikalinga yra kalbėti apie aukštą tos naujai gimusios įstaigos uždavinį. Tasai uždavinys aiškus: tapti mūsų karininkų alma mater, o karininkams tarpininkaujant, — pasidaryti teisingos, karinės minties šaltiniu ir visai mūsų garbingai armijai. Bet visai neteisinga būtų manyti, kad tokie kursai gali duoti neklaidingą receptą nugalėti. Tokio recepto nėra, nebuvo ir nebus. Ir kursai jo neduos. Juk karo dalykas ne tik mokslas, jis pirmiausia — menas. Ir kaip nėra tam tikro būdo tapti didžiu menininku, lygtai nėra numa-

tyto būdo didžiu kariuomenės vadu pasidaryti. Tačiau, feldmaršalas Moltke pasakė: „Genijus — yra darbas.“ Iš ištikrųjų mes matome, jog visi karo meno gigantai atsidėję dirbo ir mokėsi. Juk ir Aleksandras Dydisai ne visa dieną mašino savo Bukefalą, jis taipgi dažnai sėdėdavo ir prie gudraus Aristotello kojų. Taigi visų čia susirinkusių bendradarbių — kaip vadovautojų, taip ir klausytojų — vardu drąsiai reiškiu viltį, jog projektuojamas šiose sienose sutartinas, draugiškas darbas karo mokslo srityje bus naudingas ir vaisingas mūsų armijai.

Aš baigiu, giliai tikėdamas, jog, jei Lietuvoje kada nors vėl pasklis audringas balsas: „prie ginklo! Tėvynė pavojuje!“ — tai visa mūsų armija, nusitvėrus ginklą, kaip vienas, eis pirmyn į priešininką, su karštu šauksmu lūpose ir širdyje:

„Tegyvuoja laisva Lietuva!“

Kas klausia, tas neklysta.

Kla.

Laisvanoris pastojo kariuomenėn, ištarnavo 7 mėnesius ir paliko nukautas kovoje su priešu. Jis tarnaudamas negavo algos už minėtą laiką?

Taigi, jei yra jo motina, ar gali ji ieškoti sūnaus ištarnautos algos ir ar galės gauti. Taipgi prie ko reikia kreiptis, kad išgautų minėtą pelną.

Su pagarba Belaimis.

Ats.

Privalo išmokėti. Reikia kreiptis į tą dalį, kur sūnus tarnavo.

Red.

Kla.

Maloniai prašau pažiūrėti mano klausimą: ar yra koks nors skirtumas tarp pašauktų ir mobilizuotų kareivių? Jei yra, tai koks?

Raštininkas V. Balčiūnaitis.

Ats.

Yra didelis skirtumas, apie kurį nekartą rašėme: pašaukti yra pas mus tik kareiviai gimusieji 1896, — 97, — 98, — 99 ir 1900 m. visoje Lietuvoje, gimusieji gi 1894, — 95 ir 1901 m. tik iš penkių apskr. iš Atytaus, Trakų, Ukmergės, Utenos ir Ežerenų. Pastarieji kitose apskr. nepašaukti. Mobilizuoti nuo 1894—1901 intelligentai (baigusieji nemažiau kaip 4 kl.) karininkai ir karo valdin ligi 45 metų. Yra mob. rusų armijos rik. ir nerik. puskarininkiai 1885—1900 m. Sankiant žiūrima šeimynos padėties, mobilizuojant gi nežiūrima ir niekas mobilizuotųjų negali būti paleistas dėl šeimynos padėties. Bet užtat mobilizuotieji turi kai kurių privilegijų. Pavyzdžiui: mobilizuotųjų puskarininkių šeimynos gali gauti valdžios pašalpos. (Dabar mobilizuotieji rusų puskarininkiai paleidžiami neribotam laikui).

Red.

Lietuvoje.

KAUNAS. Š. m. balandžio mėn. 14 d. Miesto Teatre L. M. K. Dr. Operos ir Dramos Valdykla suvaidino 5 veiksmų dramą „Keistutis“, kuri buvo užpirkus Generalio Štobo Literatūros Skyriaus Švietimo Dalis 3-jo Armijos suvažiavimo dalyviams. Da-

lyvavo kuo ne visi kartai. Bilietų kainos buvo sulginamai nebrangios (25—2 auks.). Be sveikų karių iš I Karo Ligoninės atvežti buvo invalidai ir keliolika stipresnių (buv. sužeistų) ligonių, kuriems, kaip tokiems, paskirtos buvo tam tikros vietos. Septintą val. vakaro Teatro salėn pradėjo rinktis 3-jo Armijos suvažiavimo dalyviai, šiaip įvairūs kariai ir 7½ val. v. salė jau buvo pilnutėlė.

Prieš vaidinant kun. J. Tumas jausmingai pasakė, pritaikindamas kariams, vaidinimo prologą ir 8-tą val. teko išvyti savo rūmuose Jogailą, jo seserį ir Valdylą, o kiek vėliau ir kunigaikštį Keistutį su sunumi Vytautu. Toks vaidinimas, kuris derina mūsų praeities šešėlius su šių dienų momentu, kariams be abejo patikti galėjo. Iš šio vaidinimo nemaža galima pasimeti Tėvynės meilės, karo drąsos, pasišventimo ir energijos.

Vaidinimas pasibaigė 11 val. vakaro.

— Ištikrųjų, jei mūsų kariams, o itin kareiviams, arčiau bei dažniau būtų pritaikomi ir prieinami panašūs vaidinimai, — be abejo tuoju pamatytumėm juose dar didesnę tautinio susipratimo, Tėvynės meilės, doros, kultūros ir šviesos pažangą.

J. Paežerietis.

Karių vakaras. Pirmą dieną Velykų š. m. 6 p. P. K. Margio pulko kariai suruošė vakarą. Buvo statoma: „Kuprotas Oželis“ 1 v. vaizdelis Čiurlionienės, vieno v. komedija „Kurčias žentas“, dainuota solo „Šią naktelę, per naktelę“ Šimkaus ir duetas „Meilė Tėvynės nemari“. Po vaidinimo miestelio N rinkoje šokiai ir žaislai. Vieta šokiams buvo specialiai paruošta. Šokiai, griežiant pulko orkestrui, buvo vistems piliečiams velti. Toje pat vietoje ant įvairiausių įrankių buvo daroma gimnastika ir sportas. Prizams išdalyta 826 auks. Visi vakaru buvo labai patenkinti ir piliečiam tas labai pakėlė ūpą.

Titinagas.

Oficialinė dalis.

I. 1920 metų lapkričio mėnesio 2 dieną 4 pėstininkų pulko kareiviui Domui Limontui už nusidedamuosius darbus, įmatytus: pirmąjį — B. K. 5 p. 589 str. (už plėšimą — su ginklu rankoje) ir antrąjį — K. J. XXII kn. 131 str. (L. K. Įsak. 231 Nr. — 1920 m.) (už sauvaij pasišalinimą iš arešto daugiau, kaip šešioms paroms) teismas skyrė 9 metų sunkių darbų kalėjimo, kuri bausmė, einant Amnestijos Įstatymo III p. sumažinta vienu trečdaliu t. y. iki 6 metų su išdavomis, numatytomis B. K. 28, 29 ir 30 str. Iš kariuomenės tarpo išmestas.

II. 1920 metų lapkričio mėnesio 13 dieną naujokas Antanas Pajuodis už nusidedamąjį darbą, įmatytą karo Įstatų XXII kn. 127 str. ir p. 6 105 str. (už atsisakymą priimti priesaiką) nubaustas 10 metų sunkių darbų kalėjimo su išdavomis, numatytomis B. K. 28, 29 ir 30 str. ir išmestas iš kariuomenės tarpo.

1921 m. vasario 16 dieną p. Respublikos Prezidentas, atsižūrėdamas į šios dienos reikšmę, sumažino Pajuodžiui bausmę iki vienu metų sunkių darbų kalėjimo.

III. 1920 metų lapkričio mėnesio 24 dieną 7 pėstininkų pulko kareiviui Jonui Nauburaičiui už nusidedamąjį darbą, įmatytą B. K. 49, 51, 4 ir 5 p. p. 589 str. ir B. K. papildymo ir pakeitimo § 10 (už

pasikėsinią apiplėšti su ginklu rankoje, susitarus su kitais asmenimis) Armijos Teismas skyrė 9 metus sunkių darbų kalėjimo, kuri bausmė einant B. K. 57 str., kaipo turinčiam mažiau 21 metų amžiaus, sumažinta vienu trečdaliu t. y. iki 6 metų ir, einant Amnestijos Įstatymo III p., likusi bausmė dar sumažinta vienu trečdaliu, t. y. iki 4 metų su išdavomis, numatytomis B. K. 28, 29 ir 30 str. ir išmestas iš kariuomenės tarpo.

IV. 1920 metų spalio mėnesio 29 dieną naujokui Antanui Skirgailai už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 243 str. (už tarnybos prievolių ardymą su tikslu padėti priešui jo karo veiksmuose), Armijos Teismas skyrė jam, kaipo normalę bausmę — mirties bausmę, bet einant Lietuvos Konstitucijos 16 §, šią bausmę pakeitė sunkių darbų kalėjimo iki gyvos galvos su išdavomis, numatytomis B. K. 28, 29, ir 30 str. str.

V. 1920 metų lapkričio mėnesio 6 dieną Šeduvos Komendantūros kareivis Zlomas Gricius už nusidedamąjį darbą įmatytą B. K. 12 p. 455 str. ir Yp. Valst. Aps. Įst. 6 p. 14 § (už žmogžudystę su tikslu pasipelnyti, karo stoviui esant), nubaustas sunkių darbų kalėjimu iki gyvos galvos su išdavomis, numatytomis B. K. 28, 29 ir 30 str. str. ir išmestas iš kariuomenės tarpo.

VI. 1920 metų gruodžio mėnesio 4 dieną Žvalgybos Skyriaus Valdininkai: Vincas Stančikas ir Alfonsas Vitulskis už nusidedamuosius darbus, įmatytus: Stančiko — K. J. XXII kn. 3 d. 232 ir 234 str. (už pasisavinimą įteiktų tarnyba jam pinigų ir už įskymą sustatyti netikrą kratos protokolą, kuris buvo vartotas, kaip tikras) ir Vitulskio — B. K. 6 p. 443 str. (už padirbimą žinomai netikro dokumento su tikslu vartoti, kaip tikrąjį), nubausti: Stančikas 1½ metų sunkių darbų kalėjimo su išdavomis, numatytomis B. K. 28 ir 30 str. ir Vitulskis 6 mėnesiais paprasto kalėjimo.

VII. 1921 metų sausio mėnesio 15 dieną 3 pulko Kapitonui Ballui Martinaičiui, už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 105 str. (už Viršinininko įsakymo neišpildymą) Armijos Teismas skyrė 1 metus ir 4 mėnesius tvirtovės su išdavomis, numatytomis K. J. XXII kn. 27 str., kurią bausmę, einant Amnestijos Įstatymo III p. sumažino trečdaliu, t. y. iki 10 mėnesių tvirtovės. Atsižvelgiant į visas bylos aplinkybes, teismo asmenį ir gerą viršinininkų apie jį atsišaukimą, vadovaudamasis K. J. XXII kn. 58 str., pakeitė 6 mėnesiais arešto daboklėje su išdavomis numatytomis K. J. XXII kn. 27 str. Be to Kapitonas Martynaitis tos pačios dienos sprendimu kitoje byloje nubaustas 3 mėnesiais daboklės, kuris sprendimas skaitomas pražiotu pirmuoju sprendimu.

VIII. 1921 metų sausio m. 3 dieną Atskiro Baltgudžio bataliono kareiviui Joseliui Rotenbergui, puskarininkui Aleksai Nagorskiui ir karininkui Andriui Ganzenui už nusidedamuosius darbus, įmatytus: Rotenbergo: — B. K. 51 ir 3 d. 581 str. (už vagystę), Nagorskio: — K. J. XXII kn. 4 d. 232 str. (už išaikvojimą valdžios turto) ir Ganzeno pirmąjį — K. J. XXII kn. 1 d. 232 str. (už išaikvojimą valdžios turto), antrąjį — B. K. 1 d. 639 str. (už valdžios neveiklumą), teismas skyrė: Rotenbergui — 3 metus sunkių darbų (grasos) kalėjimo su išdavomis, numatytomis B. K. 28 ir 30 str. Nagorskiui — 1½ metų sunkių darbų (grasos) kalėjimo ir Ganzenui už pirmąjį nusikaltimą — K. J. XXII kn. 1 d. 232 str. pinigine pabauda ir atstatymą nuo tarnystės. Įsižiūrėjęs į bausmių lentelę 5 str. tos pat. K. J. XXII kn., teismas rado teisingu paskirti jam nors ir žemesnę, bet tikslingesnę, bausmę, numatytą IX p. 5 str. — areštą

daboklėje. Tuo būdu Ganzenui paskyrė už pirmąjį nusikaltimą 1000 auksinių piniginių pabaudos ir 4½ mėn. arešto daboklėje ir už antrąjį nusikaltimą 2 mėnesius arešto sumetus bausmes už abu nusikaltimus, teismas paskyrė, einant B. K. 60 str. bendrą bausmę, t. y. 1000 auksinių piniginių pabaudos ir 4½ mėn. arešto daboklėje.

Turinčiam mažiau 21 m. amžiaus Rotenbergui, einant B. K. 57 str. bausmė sumažinta vienu trečdaliu t. y. iki 2 metų sunkių darbų (grasos) kalėjimo.

Einant Amnestijos Įstatymo III p. visiems trims teisiamiesiems likusi bausmė sumažinta dar vienu trečdaliu, t. y. Rotenbergui iki 1 metų ir 4 mėnesių sunkių darbų kalėjimo su išdavomis, numatytomis B. K. 28 ir 30 str. str., Nagorskiui iki 1 metų kalėjimo ir Ganzenui iki 1000 auksinių piniginių pabaudos ir 3 mėnesių arešto daboklėje, kuri bausmė, atsižvelgiant į Ganzeno prisipažinimą prie kaltės, atgailą padaryto nusikaltimo delia, sumažinta dar iki vieno mėnesio arešto daboklėje ir 1000 auksinių piniginių pabaudos be teisių siaurinio. Rotenbergas ir Nagorskis išmesti iš kariuomenės tarpo. Toje pat byloje karininkas Grigoras Majorovas išteisintas.

IX. 1920 metų spalio mėnesio 1 dieną I Parubėžinio pulko karo valdininkas Pranas Banaitis už nusidedamuosius darbus, įmatytus: pirmąjį — K. J. XXII kn. 4 d. 232 str. (už pasisavinimą valdžios pinigų) ir antrąjį — B. K. 670 str. (už melagingą pranešimą savo vyresnybei apie pinigų prazuvimą), nubaustas 6 metais sunkių darbų (grasos) kalėjimo su išdavomis, numatytomis B. K. 28 ir 30 str. str., atimtas karo valdininko laipsnis, išmestas iš kariuomenės tarpo ir priteista iš jo izdo naudai Krašto Apsaugos Ministerijos vardu 8711 auksinių ir 20 sk. pasisavintų pinigų.

X. 1920 metų gruodžio mėn. 6 d. I atsargos bataliono kareiviui Pranui Paužai už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 160 str. (už vagystę pavesto jam saugoti turto), teismas skyrė 4½ metų sunkių darbų kalėjimo, bet atsižvelgiant į jo mažiau 21 metų amžį, sumažino vienu trečdaliu, t. y. iki 3 metų sunkių darbų kalėjimo, kuri bausmė einant Amnestijos Įstatymo III p. dar sumažinta vienu trečdaliu, t. y. iki 2 metų sunkių darbų kalėjimo su išdavomis, numatytomis B. K. 28 ir 30 str. str. Iš kariuomenės tarpo išmestas.

XI. 1920 metų lapkričio mėnesio 8 dieną Intendantūros Transporto Viršinininkui pulkininkui leitenantui Martišauskui už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. II d. 232 str. (už išaikvojimą įteiktų jam tarnyboje pinigų sumoje daugiau 600 auksinių. Tą išaikvojimą Martišauskas iki teismo dienos papildė), koks nusikaltimas baudžiama išmetimu iš tarnybos su laipsnių atėmimu, bet, kadangi bausmė — išmetimas iš tarnybos karininko karo metu netiksli bausmė, teismas rado teisingu paskirti pulkininkui leitenantui Martišauskui švelnesnę bausmę, einant K. J. XXII kn. 5 str. Atsižvelgiant į Armijos Intendantūros atestaciją, išduotą p. I. Martišauskui už energingą ir sąžiningą pareigų ėjimą, būnant Transporto Viršinininku teismas paskyrė jam einant K. J. XXII kn. VII p. 5 str., užsklendimą tvirtovėje 3 mėnesiams su išdavomis numatytomis K. J. XXII kn. 27 str. ir 3000 auksinių piniginių pabaudos.

XII. 1920 metų gruodžio mėnesio 6 dieną II pėsčiųjų pulko kareiviui Jonui Valentai už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 134 str. (už pabėgimą iš kariuomenės), teismas skyrė 9 metus sunkių darbų kalėjimo, bet atsižvelgiant į jo mažiau 21 metų amžių, sumažino bausmę, vienu trečdaliu, t. y. iki 6 metų sunkių darbų kalėjimo su išdavomis, numatytomis B. K. 28, 29 ir 30 str. str. Iš kariuomenės tarpo išmestas.

XIII. 1920 metų gruodžio mėn. 11 d. 5 p. pulko Vyr. Leif. Mečiul V o i d a t u i už nusidedamuosius darbus, įmatytus K. J. XXII kn. 245 str. (už apleidimą pavestos jam gurguolės prieš akvaizdoje) ir tuo pačiu [st. 246 str. (už panikos kėlimą kareivių ir gyventojų tarpe per neapsižiūrėjimą), teismas skyrė: už pirmąjį nusikaltimą—4 mėnesius arešto daboklėje ir už antrąjį—4 metus tvirtovės. Sumetus tas bausmes, teismas einant B. K. 60 str., paskyrė vieną bendrą bausmę, t. y. 4 metus tvirtovės. Atsižvelgiant į tai, kad Voidato vyriausybė davė apie jį gerą atsišaukimą, teismas rado reišingą, einant B. K. 53 str., sumažinti Voidatui bausmę iki 3 metų tvirtovės su išdavomis, numatytomis K. J. XXII kn. 26 str. iš kariuomenės tarpo, kaip karininkas, išmestas.

[s. k. 83 Nr.

Buvusiojo Krašto Apsaugos Ministerio atsisveikinimas.

Pasitraukdamas iš Lietuvos kariuomenės priešakio, tariau Jums, garbingi Tėvynės gynėjai kelis žodžius atsivėikinti. Audringi ir laimingi laikai tenka Lietuvos kariuomenei gyventi. Audringi todėl, kad visą mūsų valstybės kūrimosi laiką puolė mus priešai ir jų bangos dar neatbloktos, dar neatslūgo: Lietuvos rytai su VILNIUM dar prieš rankose. Laimingi todėl, kad mums šiandien tenka kurti Nepriklausomą Lietuvos Respubliką, ją išdraskytą jungti. Lietuvos kariuomenė sunkiausius trūkumus pakeldame, garbingai atliko ir atliks savo Tėvynės uždavinius. Telydi palaima jos žingsnius iki galo, kada sujungtos Lietuvos vėliava aukštame VILNIAUS pilies kalne užplevėsuos.

Vallo garbinga Lietuvos kariuomenė!

Valio kilnūs Lietuvos Gynėjai!

Valio amžiais Nepriklausoma Lietuvos Respublika.

[s. k. 81 Nr.

Ministerių atmaina.

Skelbiamas žiniai Respublikos Prezidento š. m. balandžio mėn. 7 dienos įsakymas:

„Vaduodamasis Laikinosios Lietuvos Konstitucijos 8 §. a ir d punktais Krašto Apsaugos Ministerį ir laikinai einantį Vyriausiojo Kariuomenės Vado pareigas pulkininką leitenantą Konstantiną Ž u k a, jam pačiam prašant, paleidžiu iš jo užimamų vietų“.

Pasirašė: E. Respublikos Prezidento pareigas Steigiamojo Seimo Pirmininkas A. Stulginskis, Ministeris Pirmininkas D-ras K. Grinius.

[s. k. 82 Nr.

Skelbiamas žiniai Respublikos Prezidento š. m. balandžio mėn. 7 dienos įsakymas.

„Vaduodamasis Laikinosios Lietuvos Konstitucijos 8 §. a punktu ir pono Ministerio Pirmininko š. m. balandžio mėn. 7 dienos pristatymu profesorių Joną Š i m k ū skiriu Krašto Apsaugos Ministeriu“.

Pasirašė: E. Respublikos Prezidento pareigas Steigiamojo Seimo Pirmininkas A. Stulginskis, Ministeris Pirmininkas D-ras K. Grinius.

[s. k. 82 Nr.

Mokomojo Bataliono Pulko Teismo Nusprendimai.

1). 1921 m. kovo 13 d. Atskiro Inžiner. Bataliono eilinis Stepšys Vaclovas kilęs iš Kauno apskr. Jonavos valsč. Upnikėlio k., 21 metų, dėl nusidedamojo darbo, įmatyto Karo Įst. XXII kn. 124 str. (del šalini-mosi nuo tarnybos) nubaustas 3 savaitėm daboklės.

2). 1921 m. kovo 13 d. Atskiro Inžiner. Batalio-no eilinis Rekius Bronius, kilęs iš Seinų apskr., Kučiūnų valsč., Pigeškių k., 21 metų, už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. Įst. XXII kn. 165 str. (del valdžios šautuvo su diržu pražudymo) nubaustas 5 savaitėm atskiro karo kalėjimo ir einant XXII kn. 163 str. 2 d. prasme, išieškoti valdžios kainą už pražudytą šautuvą su diržu.

3). 1921 m. kovo 17 d. Atsk. Inžin. Bataliono eilinis Šaulys Pranas, kilęs iš Seinų apskr., Kučiūnų valsč. ir kaimo, 20 m. del nusidedamojo darbo, įmatyto K. Įst. XXII kn. 131 str. (del pasivėlavimo iš atostogų 7 dienoms) nubaustas 4 mėnesiams daboklės.

4). 1921 m. kovo 20 d. Mokomojo Bataliono 1 kuopos eilinis Valiulis Povilas, kilęs iš Utenos apskr. Utenos valsč. Siptrenių m., 22 metų, del nusidedamojo darbo, įmatyto K. Įst. XXII kn. 124 str. (blogo atsi-nešimo prie tarnybos) nubaustas 4 savaitėm atskiro karo kalėjimo.

Padėkos.

I.

Už gautus iš Viekėnių Pavasarininkų kuopos Velykų Šventėms 390 kiaušinių pavesto man Pulko karių vardu aukotojams nuoširdžiai dekoju.

L. e. p. 3 p. D. L. K. Vytauto Pulko Vado

Majoras Rozmanas.

II.

6-tas pėst. P. K. Margio pulkas gavo paramą švietimo srityj iš Kareivių Prietelių D-jos.

Yra gauta:

1) Knygynėlis — iš 344 įvairaus turinio knygų. 2) Sasiuvių 2400 egz. 3) L. kalb. gramatikos 60 egz. 4) Lietuvos istorijos 40 egz. 5) Aritmetikos uždavinynas 30 egz. 6) Sakalėlio 75 egz. 7) Klino Sk. kn. 20 egz. 8) Lietuvos geografijos. 9) Plunksnų 6 dėžės. 10) Plunksnakočių 3 dėžės.

Už taip širdingą paramą pulko karių vardu Kareivių Prietelių D-jai taria širdingų ačiū.

Pulko Švietimo Komisija.

Redakcijos atsakymai.

P. Daunorui. Gaus.

M. Raiskiui. Visas tas žinias reikia siųsti apskrities viršininkui, jeigu tai nepadeda, tai Mobilizacijos Skyriui Kaune.

K-viui P. Litvinui. Gali.

Kalpokui. Eileraštis labai silpnas. Netinka.

Rat. Čepuliui. Taip privalomas.

Moksleiviui. Labai mums Tamstos gaila, bet nieku negalime padėti.

K. Bogulskiui. Tuo klausimu reikia kreiptis pavietinį apskr. žemės ūkio įgaliotinį.

Liūdui Rūtai, Vytautėčio draugui, Marčulynui Antanui, Skaistgiriui. Jūsų eileraštis netinka.

J. Sodlečiui. Su panašiais klausimais reikia kreiptis į Žemės Ūkio Departamentą arba dar geriau į Steigiamąjį Seimą.

Markūnui. Tamstos šeimyna gali gauti kareivio davinį nuo tos dienos, kada tai buvo nustatyta. Paimtas pašalpos šeimyna, gaudama maisto davinį, nebegali gauti.

Gaudučiui. Tuo klausimu kreipkitės į Pašalpu komisiją.

Mikolui Meilučiui. Nepadidinama.

SKELBIMAS.

Pranešama visų karių žiniai, kad nuo kovo m. 2 dienos pradėjo veikti **EKONOMINĖS KARIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĖ**—Laisvės Aleja, 23 (Karių Klube).
Valdyba.

Pulkų ir atskirų kariuomenės dalių **KULTŪROS** ir **ŠVIETIMO KOMISIJOMS**, kurios iki šiol dar nėra prisiuntę Generalio Štabo Literatūros Skyriaus Švietimo Dalies žinių apie Kult. ir Šviet. Komisijos sąstatą ir jos darbą, prašoma tai padaryti tuojau, nes kitaip Literatūros Skyrius netvirtins Jūsų reikalavimo asignuoti pinigų švietimo reikalams.
Švietimo Dalis.

Jau išspausdintas MŪSŲ ŽINYNAS

Karo, mokslo ir literatūros žurnalas, leidžiamas kas 3-čią mėnesį.

1 Nr.

TURINYS: Pradžios žodis — Redakcija, Gyvybė ir mirtis — Sofija Čiurlionienė (Kymantaitė), 1863—1864 m. sukilimas Lietuvoje — Augustinas Janulaitis, Baimė ir kova su ja — J. Vabalas-Gudaitis, Evoliucijos ir karo dalykų progresas — vertė kap. Kaunas, Atskiras lietuvių batalionas — Vyr. leit. Jonas Pupkys, Bermontininkai Lietuvoje — kap. Vyt. Steponaitis, Ėjimas šaudymo link — vertė Vyr. leit. J. Urbšys, Kautynės — generolas-leit. Galvydis-Bykauskas, Lietuvos kariuomenės tikimų organizacijos klausimu — S., Napoleonas Lietuvoje 1812 m. — vertė K. Kepalas, Kinematografas ir mūsų kariuomenės švietimas — Sofija Čiurlionienė (Kymantaitė), Bibliografija — Vyr. leit. J. Urbšys, kap. Laurinaitis, Bendros paskaitos apie dabartinę karo literatūros padėtį Rusuose ir Vokiečiuose — M. K.-s., Karo literatūra.

Kariai ir Piliečiai! Jums rūpi Lietuvos gynimo idėja, mokslas, literatūra. Todėl nesivėlinkit įsigyti „MŪSŲ ŽINYNĄ“, nes greit jo pristigs.

Atakiro Nr. kaina 25 auks.
Kariams, perkant Gen. Št. Lit. Sk., 20 auks.

Visur reikalaukit arba patys išsirašykit **PAVEIKSLUOTĄ LAIKRAŠTĮ**

ATSPINDŽIAI

Juose paveikslais nušviečiama:

- 1) armijos gyvenimas ir veikimas,
- 2) svarbesni Valstybės gyvenimo atsitikimai,
- 3) Lietuvos ir kitų kraštų gamta.

Be to, ten rasit ir geresnių dailės raštų.

KAINA: metams (12 Nr.) 35 auks., vienam numeriui 4 auks.

ADRESAS: Kaunas, Generalis Štabas, „ATSPINDŽIŲ“ Administracija.

Skaltykite ir platinkite

koperacijos laikraštį „TALKĄ“

„TALKA“

koperacijos laikraštis eina du kart per mėnesį 12 puslapių didelio formato.

„Talka“ rašo koperacijos teorijos istorijos klausimais ir įvairiais koperacijos praktikos reikalais.

„Talka“ rašo šalies ūkio atstatymo ir sutvarkymo reikalais.

„Talka“ įvedė žemės ūkio skyrių, kuris plačiai rašo visais žemės ūkio reikalais: kaip žemę dirbti, gyvulius auginti, kaip ir kurias ūkio mašinas varioti, kaip trobas statyti ir apskritai ūkininkams iš savo ūkių daugiau pelno gauti.

„Talka“ rašo kaip vyksta koperacijos darbas Lietuvoje ir kitose šalyse ir apskritai kokiai seką koperacijos plėtojimai.

„Talka“ nuolat duoda korespondencijų iš kooperatyvų gyvenimo.

„Talka“ rašo, kaip tvarkyti ir vesti kooperatyvų reikalais.

„Talka“ paduoda kooperatyvams ir valstiečiams daug reikalingų žinių, skelbia prekių ir produktų kainas Lietuvoje ir užsieny, deda pinigų kursą.

„Talkos“ adresas: Kaunas, Laisvės Alėja 43. Prenumeratos kaina metams: Lietuvoje 24 auks., užsieniuose 48 auks. Reikalaukite „Talkos“ visose koperacijos bendrovėse ir knygynuose.

Parduodu šikšninę koją (sužeistiems kojoms). Kas to reikalauja, prašau kreiptis šiuo adresu:

Kauno gt. Nr. 22. U. Gaižutienė.

Leidžia G. Št. Literatūros skyrius.

Redaguoja Periodinių raštų Redakcija.

Lietuvos Valstybės spaustuvė Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.